

Startverklaring weidegang melkkoeien

Weidegang van melkkoeien verdient stimulans

Dit is de startverklaring van de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO), de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO), het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL), de Dierenbescherming, Natuur en Milieu en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) met een pakket aan initiatieven om weidegang van melkkoeien te ondersteunen. De huidige situatie met betrekking tot weidegang is daarbij een goed uitgangspunt.

De partijen zijn, om verschillende redenen, voorstander van weidegang. Weidegang heeft een aantal voordelen. De belangrijkste zijn:

- Gezondheid en welzijn zijn gedurende het gehele jaar belangrijk voor alle dieren.
Weidegang geeft betere mogelijkheden voor natuurlijk gedrag dan huisvesting in de huidige stallen.
- De melkveehouderij is een belangrijk onderdeel van het Nederlandse landschap. Weidende melkkoeien geven dit landschap een extra dimensie.
- Weidegang maakt de melkveehouderij zichtbaar. Het laat burgers en consumenten zien hoe melk geproduceerd wordt. Dit is goed voor het imago van de zuivelsector.

Van oudsher lopen in Nederland de meeste melkkoeien in het voorjaar en de zomer in het weiland. En dat is nog steeds zo. In 2004 liep 85% van de melkkoeien in de wei. Toch houdt een groeiend aantal melkveehouders de koeien het hele jaar op stal. Vele factoren spelen daarbij een rol.

De belangrijkste doelgroep voor het stimuleren van weidegang is de melkveehouder. Hij maakt als ondernemer de keuze of hij zijn koeien al dan niet weidt. Hij werkt in een veranderende omgeving, waarin zowel de afzetmarkt voor melk als de randvoorwaarden die de samenleving aan zijn bedrijf stelt continu variëren. De keuze voor weidegang is daardoor onderdeel van een brede afweging over de bedrijfsvoering van het melkveebedrijf. Maatregelen om weidegang te ondersteunen moeten op deze bedrijfsvoering aansluiten, met respect voor de beslissingen van 'weiders' en 'nietweiders'.

Het bedrijfsleven, de maatschappelijke organisaties en de overheden hebben verschillende initiatieven uitgewerkt om weidegang te ondersteunen. Kern van deze startverklaring is dat het een pakket aan initiatieven beschrijft waarvoor deze brede coalitie van partijen gezamenlijk verantwoordelijk is. Dit is de start van een stimulans voor weidegang.

Afspraken

Melkveehouder

- LTO, NZO, CBL, de Dierenbescherming, Natuur en Milieu en LNV ondersteunen het project 'Koe en Wij'. Dit project wil een bijdrage leveren aan het behoud van weidegang door veehouders enthousiast te maken voor weidegang en door het helpen bij het vinden van oplossingen voor knelpunten bij weidegang.
- Met respect voor het ondernemerschap van zowel 'weiders' als 'niet-weiders' zullen zuivelondernemingen en LTO positief communiceren naar hun leden en leveranciers over het belang van weidegang. Toeleverende en dienstverlenende organisaties, die een adviesrelatie met de melkveehouder hebben, worden opgeroepen deze boodschap met hetzelfde respect uit te dragen.

Markt

- Alle partijen onderkennen dat de markt een rol kan spelen bij het behoud van weidegang. Vooralsnog lijken de marktmogelijkheden voor 'weidemelk' echter beperkt. NZO en CBL zullen niettemin de mogelijkheden onderzoeken om naast gangbare melk en biologische melk ook 'weidemelk' op de markt te brengen.
- Zuivelindustrie, detailhandel, Natuur en Milieu en Dierenbescherming vinden transparantie en keuzevrijheid voor de consument van groot belang. De zuivelindustrie en de detailhandel conformeren zich ook wat betreft de aanduiding weidegang aan het oordeel van de Reclame Code Commissie.
- De Dierenbescherming en Natuur en Milieu zijn bereid te bezien of ze ondersteuning kunnen geven aan eventuele initiatieven van de zuivelindustrie en de supermarkten om, naast biologische, nieuwe zuivelproducten van weidende koeien ('weidezuivelproducten') op de markt te brengen. Ook andere maatschappelijke partijen zullen voor een dergelijke ondersteuning worden benaderd.

Milieu

- Het streven naar behoud van weidegang kan op gespannen voet staan met het streven naar beperking van nitraatverliezen, met name in het najaar. LTO en LNV zullen in de communicatie naar veehouders de boodschap uitdragen, dat bij een beweidingsplan, naast technische en economische aspecten, ook zaken als welzijn en nitraatuitspoeling bij najaarsbeweiding in overweging moeten worden genomen. Nitraatuitspoeling is met name op zandgronden van belang.
- LTO zal in haar advisering naar haar leden erop wijzen dat het streven naar een laag ureumgetal ook gecombineerd kan worden met beweiding. Deze afspraak is van belang in het licht van de afspraken met het bedrijfsleven over reductie van de ammoniakemissie, waarbij naast de ontwikkeling van het ureumgetal in de melk ook de ontwikkeling bij beweiding van belang is.
- LTO zal samen met LNV bezien welke onderwerpen op de toekomstige WUR onderzoeksagenda voor het graslandonderzoek gezet zouden moeten worden om knelpunten bij weidegang weg te nemen en weidegang te stimuleren. Het gaat bij deze agenda om een integrale benadering van onderwerpen als graslandmanagement (inclusief bemesting), gezondheid en welzijn van

melkvee, milieukundige aspecten van beweiding, mede in relatie met huisvesting en de relatie humane gezondheid – melk van grazende koeien.

- Natuur en Milieu zal de effecten van weidegang voor ammoniakreductie en weidevogelbeheer nader onderzoeken en in overleg met andere partijen bespreken.

Welzijn

- LTO, NZO en Dierenbescherming gaan de ontwikkeling en het gebruik van stalconcepten en stalonderdelen stimuleren, die mogelijke welzijnsknelpunten van de huidige ligboxenstallen wegnemen en nieuwe vermijden. Dit geldt met name voor vloeruitvoering, verkeersruimte en ligruimte. Het Stalplusconcept vormt daarbij een belangrijk voorbeeld.
- De partijen zijn bereid zich ook in andere gremia in te zetten voor dierenwelzijn, bijvoorbeeld in het kader van Eurep-Gap en het overleg inzake de aanbevelingen voor bescherming van het welzijn van runderen van de Raad van Europa.

Randvoorwaarden en stimulering

- LTO, Natuur en Milieu en Dierenbescherming zullen inventariseren hoe zij invulling kunnen geven aan de sectorbrede invulling van het begrip duurzaamheid. Deze inventarisatie zal als uitgangspunt dienen voor het gesprek met de overheid en financiële instellingen. Dit moet resulteren in concrete maatregelen die in aanmerking komen voor groenfinanciering en andere financiële stimulansen van overheid en/of financierende instellingen.
- LNV en LTO onderzoeken of er bedrijfsmiddelen zijn die bijdragen aan de 'Koe in de wei' doelstelling (zoals bijvoorbeeld een mobiele melkrobot) en waarvoor investeringen vereist zijn die in aanmerking kunnen komen voor de Vamil/MIAregelingen.
- LNV zal onderzoeken of het mogelijk is om de voorwaarde 'Koe in de Wei' vanaf 2007 op te nemen in de voorwaarden voor de vergoeding voor probleemgebieden.
- LNV zal de provincies erop wijzen dat, indien provincies mogelijkheden zien, zij 'Koe in de Wei' als onderdeel van een groene dienst in de catalogus groene diensten kunnen opnemen. Ook gemeenten kunnen daar desgewenst hun beleid op baseren.
- LNV gaat na of in het kader van de nieuwe EU-plattelandsverordening op bedrijfsmodernisering gerichte maatregelen kunnen worden uitgewerkt, die positief werken op thema's die bij beweiding spelen.
- De overheid zegt toe er naar te streven dat de investeringen in de (ver)bouw van meer milieu- en diervriendelijke stallen ultimo 2006 fiscaal gestimuleerd worden.

Landschap, natuur en ruimtelijke ordening

- LTO, Dierenbescherming en Natuur en Milieu verkennen de bereidheid van terreinbeherende organisaties om mee te werken aan maatregelen voor het behoud van koe in de wei.

- De rijksoverheid zal uit de Koopmansmiddelen de komende jaren €20,- miljoen inzetten voor kavelruil. Via cofinanciering door de provincies en de EU zal dit bedrag substantieel worden vergroot.
- LTO stimuleert haar leden om samen met andere stakeholders versneld kavelruilprojecten uit te voeren.
- LNV zal de provincies erop attenderen dat het bij de toewijzing van een bouwblok van belang kan zijn, uiteraard passend binnen het cultuurlandschap, rekening te houden met de eisen van een optimale plaatsing van de bedrijfsgebouwen in verband met beweiding.
- De Werkgroep Weidegang vindt het van belang bij de communicatie over melkveehouderij naar het grote publiek te spreken over het beeld van koe, landschap en weidegang. Dit met respect voor zowel ‘weiders’ als ‘niet-weiders’.

Vervolg

De betrokken partijen spreken af dat ze naar elkaar verantwoording af zullen leggen over het nakomen van de gemaakte afspraken. Daartoe zullen vertegenwoordigers van de organiserende partijen regelmatig bijeen komen om de uitgevoerde acties en de bereikte resultaten met elkaar te delen. In aansluiting hierop komen de bestuurders volgend jaar weer bij elkaar om de resultaten te bespreken.